Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0120

Eiropas Savienībā nozīmīgi tiesību akti, kas vērsti pret izvarošanu un pamatojas uz piekrišanas principu

Eiropas Parlamenta 2026. gada 28. aprīļa rezolūcija par ES nozīmīgiem tiesību aktiem, kas vērsti pret izvarošanu un pamatojas uz piekrišanas principu (2025/2040(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu un 3. panta 2. un 3. punktu, Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8., 10. un 19. pantu un LESD 83. panta 1. punktu un 82. panta 2. punktu, kas attiecas uz spriedumu savstarpēju atzīšanu un policijas un tiesu iestāžu sadarbību,

– ņemot vērā LESD 83. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru Parlaments un Padome var paredzēt noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanas noteikumu minimumu attiecībā uz īpaši smagiem noziegumiem ar pārrobežu dimensiju, ietverot arī noziegumus, kas saistīti ar dzimumbalstītu vardarbību,

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, jo īpaši tās 21. pantu, kurā aizliegta diskriminācija, tās 45. pantu, kurā noteiktas tiesības uz brīvu pārvietošanos, un 47. pantu, kurā noteiktas tiesības uz taisnīgu tiesu,

– ņemot vērā Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija), ko ES ratificēja 2023. gadā, jo īpaši tās 36. pantu, kurā prasīts noteikt krimināltiesību par seksuālām darbībām bez piekrišanas, un valstu uzraudzības ziņojumus, ko sagatavojusi Ekspertu grupa vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai,

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 3. pantu un Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu, kurā dzimumu līdztiesība ir noteikta par Savienības pamatvērtību, kas ir jāintegrē visās politikas jomās un programmās,

– ņemot vērā otro pārskata ziņojumu par to, kādus pasākumus veikusi Ekspertu grupa vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai, kurš tika publicēts 2021. gada aprīlī,

– ņemot vērā Eiropas Padomes Ministru komitejas 2002. gada 30. aprīļa Ieteikumu REC(2002)5 par sieviešu aizsardzību pret vardarbību, kurā Eiropas Padomes dalībvalstis tiek mudinātas sodīt par jebkādām seksuālajām darbībām, kas veiktas pret personām bez viņu piekrišanas, pat ja tās neizrāda pretošanās pazīmes,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 14. maija Direktīvu (ES) 2024/1385 par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu[1],

– ņemot vērā 8. un 9. Pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvā 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI[2] (“Cietušo tiesību direktīva”), ar kuru nodrošina uz cietušajiem orientēta tiesiskuma satvaru, kas attiecas arī uz seksuālās vardarbības gadījumiem,

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 6. februāra priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un seksuālu vardarbību pret bērniem atspoguļojošu materiālu apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (COM(2024)0060), kas ietver akta bez piekrišanas definīciju, un Parlamenta 2025. gada 17. jūnija nostāju par šo priekšlikumu[3],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2021. gada 16. septembra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par to, lai dzimumbalstīta vardarbība tiktu iekļauta kā jauna noziegumu joma LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajā noziegumu jomu sarakstā[4],

– ņemot vērā ES dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam, kurā ir aicināts uzlabot aizsardzību pret dzimumbalstītu vardarbību, un visaptverošu seksuālo izglītību, veicinot izpratni par piekrišanu,

– ņemot vērā 2023. gada 15. februāra rezolūciju par priekšlikumu Padomes lēmumam par to, lai Eiropas Savienība noslēgtu Eiropas

---

1 OV L, 2024/1385, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
2 OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.
3 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0116.
4 OV C 117, 11.3.2022., 88. lpp.

Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu[5],

– ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) 2003. gada 4. decembra spriedumu lietā *MC / Bulgārija* (pieteikums Nr. 39272/98), kurā ECT noteica valstu pozitīvo pienākumu ieviest krimināltiesību normas, lai efektīvi izmeklētu izvarošanu un sodītu par to, precizēja, ka prasība pierādīt fizisko pretestību rada risku, ka daži izvarošanas veidi paliek nesodīti, un nosprieda, ka Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 3. un 8. pants paredz sodīt un patiešām saukt pie atbildības par jebkuru seksuālu darbību bez piekrišanas, tostarp gadījumos, kad nav fiziskas pretestības,

– ņemot vērā ECT 2021. gada 27. maija spriedumu lietā *JL / Itālija* (pieteikums Nr. 5671/16), kurā konstatēts, ka paļaušanās uz stereotipiem un cietušo līdzvainošana izvarošanas tiesas procesos ir ECTK 8. pantā noteikto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību pārkāpums,

– ņemot vērā 2006. gada novembrī pieņemtos Jogjakartas principus un 2017. gada novembrī pieņemtos Jogjakartas 10 papildu principus,

– ņemot vērā ES Pamattiesību aģentūras (*FRA*) un Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (*EIGE*) sagatavotos apsekojumus un ziņojumus, piemēram, 2014. gada apsekojumu par vardarbību pret sievietēm un jo īpaši 2024. gada apsekojumu par dzimumbalstītu vardarbību ES, saskaņā ar kuru 17,2 % sieviešu ES dalībvalstīs ir saskārušās ar seksuālu vardarbību[6], un 2024. gada ziņojumu par LGBTIK+ personām Eiropā,

– ņemot vērā *FRA* 2025. gada 10. jūnija ziņojumu "2025. gada ziņojums par pamattiesībām", jo īpaši *FRA* 2. atzinumu par no vardarbības cietušo sieviešu efektīvu aizsardzību [7],

– ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,

– ņemot vērā ANO 1995. gada 15. septembra deklarāciju „Pekinas deklarācija un rīcības platforma" un tās pārskatīšanas konferenču rezultātus,

– ņemot vērā ANO 1979. gada Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu un ANO Sieviešu diskriminācijas

---

5 OV C 283, 11.8.2023., 149. lpp.

6 *FRA*, *EIGE* un *Eurostat*, apsekojums, *EU gender-based violence survey – Key results*: *Experiences of women in the EU-27*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2024. gads, 14. lpp.

7 *FRA, Fundamental Rights Report 2025*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2025. gads, 77. lpp.

izskaušanas komitejas 2017. gada 26. jūlija Vispārējo ieteikumu Nr. 35 (2017) par dzimumbalstītu vardarbību pret sievietēm,

– ņemot vērā ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tajā nostiprināto principu "nevienu neatstāt novārtā", jo īpaši 3., 4., 54., 10 un ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM),

– ņemot vērā ANO Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komitejas 2014. gada 21. februāra paziņojumu Nr. 34/2011, kurā valstis tiek mudinātas pārskatīt tiesību aktus par izvarošanu, atceļot tajos prasības par spēka pielietošanu vai pierādījumiem, kas apstiprinātu ielaušanos, un nosakot, ka nodarījuma pamatā ir piekrišanas trūkums,

– ņemot vērā Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtus un jo īpaši to 7. panta 1. punkta g) apakšpunktu, kurā izvarošana un citi seksuālās vardarbības veidi ir atzīti par noziegumiem pret cilvēci, ja tie izdarīti kā daļa no plaša vai sistemātiska uzbrukuma, kas vērsts pret jebkuru civiliedzīvotāju,

– ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes 47. sesijai iesniegto īpašā referenta jautājumos par vardarbību pret sievietēm, tās cēloņiem un sekām 2021. gada 19. aprīļa ziņojumu "Rape as a grave, systematic and widespread human rights infringement, a crime and manifestation of gender-based violence against women and girls and its prevention" ("Izvarošana kā smags, sistemātisks un plaši izplatīts cilvēktiesību pārkāpums, noziegums un dzimumbalstītas vardarbības pret sievietēm un meitenēm izpausme un tās novēršana"), kā arī tam pievienoto regulējumu tiesību aktiem par izvarošanu,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas kopīgās apspriedes, kas ir rīkotas saskaņā ar Reglamenta 59. pantu,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas ziņojumu (A10-0047/2026),

A. tā kā seksuālās vardarbības akti saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesībām ir krimināli sodāmi gan kara, gan miera laikā; tā kā gan starptautisko humanitāro tiesību, gan starptautisko krimināltiesību kontekstā izvarošana ir identificēta kā iespējams kara noziegums, noziegums pret cilvēci vai darbība, kas veicina genocīdu, ar nosacījumu, ka pastāv citi nepieciešamie šā nozieguma sastāva elementi; tā kā šī klasifikācija ir noteikta Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtos (8. pants), 1949. gada Ženēvas konvencijās un papildprotokolos; tā kā Starptautiskās Krimināltiesas ieskatā izvarošanas kā kara nozieguma juridiskā interpretācija kā būtisku elementu ietver piekrišanas neesamību;

B. tā kā saskaņā ar ECT sniegto informāciju definīcijas, kuru pamatā ir spēka kā nozieguma galvenā elementa izmantošana, sniedz nepietiekamu aizsardzību seksuālās vardarbības upuriem un apdraud personu seksuālās autonomijas efektīvu aizsardzību;

C. tā kā izvarošana ir vairāku cilvēktiesību pārkāpums, tostarp tiesību uz ķermeņa neaizskaramību, tiesību uz autonomiju un seksuālo autonomiju, tiesību uz privātumu, tiesību uz augstāko sasniedzamo fiziskās un garīgās veselības standartu, sieviešu tiesību uz līdztiesību likuma priekšā un tiesību netikt pakļautām vardarbībai, diskriminācijai, spīdzināšanai un citai nežēlīgai vai necilvēcīgai rīcībai pārkāpums; tā kā izvarošana arī liedz cietušajam pilnībā izmantot virkni citu cilvēktiesību, piemēram, tiesības uz dzīvību, cieņu, fizisko un garīgo neaizskaramību, tiesības uz brīvību un personīgo drošību, tiesības uz līdztiesību ģimenē un likuma priekšā neatkarīgi no dzimuma un dzimumidentitātes, kā arī tiesības cita starpā netikt pakļautam diskriminācijai, spīdzināšanai un citādai sliktai attieksmei;

D. tā kā dzimumbalstīta vardarbība joprojām ir viens no izplatītākajiem cilvēktiesību pārkāpumiem Eiropā, par kuriem netiek pietiekami saņemti iesniegumi, un uz to ir jāreaģē Eiropas līmenī; tā kā pašreizējā starptautiskajā cilvēktiesību tiesiskajā regulējumā izvarošana ir atzīta gan par cilvēktiesību pārkāpumu, gan par dzimumbalstītas vardarbības veidu, kas galvenokārt skar sievietes un meitenes; tā kā izvarošana ir viens no izplatītākajiem un brutālākajiem dzimumbalstītas vardarbības veidiem, kas pārkāpj personu fizisko, psiholoģisko un seksuālo integritāti un ķermeņa autonomiju un rada smagas un ilgstošas sekas to pārdzīvojušiem;

E. tā kā ar dzimumu saistīta vardarbība būtiski ierobežo sieviešu un meiteņu līdzdalību sabiedriskajā dzīvē un viņu piekļuvi tiesu iestādēm, izglītībai un ekonomiskajai neatkarībai un tādējādi ir strukturāls šķērslis patiesas dzimumu līdztiesības panākšanai; tā kā izvarošanas upuri saskaras ar smagām un ilgstošām sekām, tostarp sociālām un ekonomiskām sekām, piemēram, darba zaudēšanu, finansiālu atkarību, mājokļa nestabilitāti un mazāku līdzdalību izglītībā vai darbavietā, kas pastiprina vardarbības sekas un nostiprina dzimumu līdztiesības trūkumu;

F. tā kā saskaņā ar *FRA* un *EIGE* datiem 17,2 % sieviešu ES ir saskārušās ar seksuālu vardarbību, tostarp izvarošanu un citām nevēlamām seksuālām darbībām, un viena no 20 sievietēm kopš 15 gadu vecuma ir izvarota, pielietojot spēku[8]; tā kā saskaņā ar *FRA* datiem iepriekšējos gados ir palielinājusies vardarbība pret LGBTIK+ personām un transsievietes ir nesamērīgi pakļautas fiziskai un

---

8 *FRA* un *EIGE*, *Violence against women: an EU-wide survey – Results at a glance*, Eiropas Savienības Publikāciju Birojs, Luksemburga, 2014. gads, 20. lpp.

seksuālai vardarbībai; tā kā no seksuālas vardarbības cieš arī LGBTIK+ viņu dzimuma, dzimumidentitātes, dzimuma pašizpausmes un dzimumpazīmju dēļ; tā kā ar dzimumu saistītas vardarbības aplēstās gada izmaksas ES ir 366 miljardi EUR;

G. tā kā izvarošanas nodarījuma pārrobežu dimensija rada īpašu nepieciešamību kopīgi apkarot to Eiropas Savienībā, lai nodrošinātu konsekventāku aizsardzību un lidztiesīgu tiesu iestāžu pieejamību cietušajiem visās dalībvalstīs, ietverot vairākus galvenos elementus: nepieciešamību nodrošināt minimālo aizsardzības līmeni visām sievietēm visās dalībvalstīs, nepieciešamību nodrošināt minimālo aizsardzības līmeni laikā, kad sievietes izmanto pārvietošanās brīvību visā Savienībā, jo saskaņotas definīcijas trūkums apdraud juridisko noteiktību cietušajām un piekļuvi tiesu iestādēm, tādējādi radot šķēršļus pārvietošanās brīvībai, un nepieciešamību un pienākumu saskaņot ES tiesību aktus ar starptautiskajiem standartiem, piemēram, Stambulas konvenciju, kurā ir paredzēta krimināltiesības noteikšana par izvarošanu, pamatojoties uz piekrišanas trūkumu;

H. tā kā pašreizējā tiesiskā vide ES joprojām ir sadrumstalota, ar atšķirīgām juridiskām interpretācijām un atšķirīgām izvarošanas definīcijām, kas ne vienmēr atspoguļo starptautiskos cilvēktiesību standartus vai Stambulas konvencijas prasības attiecībā uz piekrišanu; tā kā saskaņotu juridisko definīciju trūkums dalībvalstīs apdraud cietušo tiesības, kavē pārrobežu sadarbību un veicina vainīgo nesodāmību, kā arī izpratnes trūkumu par to, kas ir seksuāla vardarbība; tā kā vairākas dalībvalstis joprojām definē izvarošanu, pamatojoties uz spēka vai draudu izmantošanu, tādējādi izslēdzot daudzus cietušos no tiesiskās aizsardzības; tā kā šis apstāklis uzsver steidzamo nepieciešamību ES mērogā izstrādāt definīciju, kurā izvarošana definēta kā darbības bez cietušās personas piekrišanas; tā kā tādas vienotas juridiskas definīcijas ieviešana attiecībā uz izvarošanu, kuras pamatā ir piekrišanas trūkums, palīdzētu uzlabot policijas un tiesu iestāžu sadarbību un uzlabotu datu par izvarošanu vākšanu un salīdzināmību ES;

I. tā kā visas dalībvalstis ir parakstījušas Stambulas konvenciju, bet piecām dalībvalstīm tā vēl ir jāratificē[9]; tā kā no tiem tikai divas nesen ir reformējuši savus tiesību aktus, lai piekrišanas trūkumu atzītu par galveno elementu izvarošanas nozieguma definēšanā[10]; tā kā kopš Stambulas konvencijas stāšanās spēkā 16 dalībvalstis ir grozījušas savus tiesību aktus, lai iekļautu vai precizētu piekrišanas jēdzienu, iekļaujot tās trūkumu kā izvarošanas nozieguma būtisku elementu; tā kā 2023. gadā ES pievienojās šai konvencijai jomās, kas ir tās ekskluzīvā kompetencē; tā kā Stambulas konvencijas noteikums par izvarošanas definīciju, kas balstīta uz piekrišanas elementu, ir

---

9 Bulgārija, Čehija, Ungārija, Lietuva un Slovākija.

10 Bulgārija un Čehija.

bijis pagrieziena punkts tiesību aktu reformā, iezīmējot pāreju no tradicionālās pieejas, saskaņā ar kuru izvarošanas definīcija nozīmē pieņēmumu par vardarbību; tā kā *FRA* 2025. gada ziņojumā par pamattiesībām ir norādīts, ka dalībvalstīm, kuras ir ratificējušas Stambulas konvenciju, būtu jānosaka krimināltiesību par seksuālu vardarbību, izmantojot uz izvarošanas un citu seksuālās vardarbības veidu definīcijas, kuru pamatā ir piekrišanas trūkums;

J. tā kā ECT ir bijusi izšķiroša nozīme, veidojot mūsdienu izpratni par izvarošanu saskaņā ar cilvēktiesību aktiem, jo īpaši ar tās nozīmīgo 2003. gada spriedumu lietā *MC / Bulgārija*, kurā tā ir noteikusi valstu pozitīvo pienākumu ieviest krimināltiesību normas, lai efektīvi izmeklētu izvarošanu un sodītu par to, ir konstatējusi, ka, pieprasot pierādījumus par cietušā fizisko pretestību, pastāv risks, ka daži izvarošanas veidi paliktu nesodīti un netiktu aizsargāta seksuālā autonomija, kā noteikts ECTK 3. un 8. pantā, un ir nospriedusi, ka šie panti prasa sodīt par jebkādu seksuālu darbību bez piekrišanas un efektīvi saukt pie atbildības par to, tostarp gadījumos, kad nav fiziskas pretestības; tā kā turpmākajos ECT spriedumos, piemēram, spriedumos *JL / Itālija* (2021. g.) un *X / Kipra* (2025. g.)[11], ir nosodīta cietušo līdzvainošanas argumentu un stereotipu izmantošana tiesvedībā, konstatējot, ka šāda prakse ir ECTK 8. pantā noteikto tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību pārkāpums, turpina radīt aizspriedumus un kavē seksuālās vardarbības upuru piekļuvi tiesu iestādēm; tā kā ECT spriedumā lietā *HW / Franciju*[12] ir noteikusi, ka jebkuras seksuālas darbības bez piekrišanas ir seksuālas vardarbības veids; tā kā spriedumā lietā *L u. c. / Francija*[13] ECT ir interpretējusi ECTK 3. un 8. pantu kā prasību ECTK pusēm izveidot krimināltiesību sistēmas, kas spēj sodīt par seksuālām darbībām, kas notikušas bez piekrišanas;

K. tā kā ANO Rokasgrāmatā par tiesību aktiem attiecībā uz vardarbību pret sievietēm ir noteikts, ka tiesību aktos ir jāparedz atbildību pastiprinoši apstākļi, tostarp, piemēram, nodarījumu pārdzīvojušās personas vecums, attiecības starp šo personu un vainīgo, fiziskas vardarbības izmantošana vai draudi, vairāku vainīgo klātbūtne un smagas fiziskas vai garīgas uzbrukuma sekas cietušajai personai; tā kā rokasgrāmatā ir arī norādīts, ka tiesību aktos “īpaši būtu jānosaka krimināltiesību par seksuālu vardarbību attiecībās (t. i., “izvarošanu laulībā”), vai nu paredzot, ka noteikumus par seksuālu vardarbību piemēro “neatkarīgi no attiecību rakstura” starp vainīgo un iesnieguma iesniedzēju, vai nosakot, ka “neviena laulība vai citas

---

11 Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2025. gada 27. februāra spriedums lietā *X / Kipra* (prasības pieteikums Nr. 40733/22).

12 Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2025. gada 23. janvāra spriedums lietā *HV / Francija* (prasības pieteikums Nr. 13805/21).

13 Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2025. gada 24. aprīļa spriedums lietā *L u. c. / Francija*, (prasības pieteikumi Nr. 46949/21, 24989/22 un 39759/22).

attiecības nav attaisnojums pret apsūdzību seksuālā vardarbībā saskaņā ar tiesību aktiem";

L. tā kā 2021. gada 16. septembrī Parlaments pieņēma rezolūciju par dzimumbalstītas vardarbības noteikšanu par jaunu noziegumu jomu, kas minēta LESD 83. panta 1. punktā; tā kā minētajā rezolūcijā dalībvalstis tika aicinātas grozīt "izvarošanas" definīciju savos valsts tiesību aktos, lai tā būtu balstīta uz piekrišanas trūkumu, un tika uzsvērts, ka dzimumbalstīta vardarbība ir nopietns cilvēktiesību un cieņas pārkāpums un ka izvarošana ir dzimumbalstītas vardarbības veids;

M. tā kā LESD 83. Pantam vajadzētu būt piemērojamam tiesību aktu priekšlikumu juridiskajam pamatam attiecībā uz izvarošanas nodarījumu, jo izvarošana ir uzskatāma par smagu noziegumu ar pārrobežu dimensiju un pieder pie "sieviešu un bērnu seksuālas izmantošanas" jomas;

N. tā kā termins "seksuālā izmantošana" LESD 83. panta 1. punktā neaprobežojas tikai ar cilvēku tirdzniecību, jo šāda šaura interpretācija nepamatoti ierobežotu cilvēku tirdzniecību un sieviešu un bērnu seksuālu izmantošanu, attiecinot to tikai uz nodarījumiem, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību; tā kā formulējums un likumdošanas prakse, tostarp Direktīva par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu[14], apliecina, ka "seksuālā izmantošana" aptver plašāku noziedzīgu nodarījumu klāstu, tostarp seksuālu vardarbību; tā kā seksuālā izmantošana parasti attiecas uz citas personas prettiesisku izmantošanu seksuālā labuma gūšanai, kas ietver cietušo neaizsargātību, kam ir būtiska nozīme izvarošanas noziegumā;

O. tā kā Stambulas konvencijas 36. pantā ir noteikts pienākums paredzēt krimināltatbildību par visām seksuālajām darbībām bez piekrišanas un precizēts, ka "Piekrišanai jābūt brīvprātīgai, paužot personas brīvu gribu, ko novērtē atbilstoši konkrētajiem apstākļiem"; tā kā šis princips atbilst ECT nolēmumiem un valstu tiesu praksei;

P. tā kā piekrišana ir brīvprātīga vienošanās iesaistīties konkrētā seksuālā darbībā un to var atsaukt jebkurā laikā;

---

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI (OV L 335, 17.12.2011., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).

Q. tā kā daudzas dalībvalstis[15] un vairākas citas Eiropas valstis[16] savos kriminālkodeksos jau ir ieviesušas izvarošanas definīcijas, kuras balstītas uz piekrišanas trūkumu, kā rezultātā ir panākta efektīvāka seksuālas vardarbības noziegumu novēršana, iesniegumi par tiem un saukšana pie atbildības par tiem, kā arī ir palielinājusies sabiedrības informētība;

R. tā kā Parlamenta nostāja un pilnvaras attiecībā uz direktīvu par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē ir stingrs atbalsts izvarošanas nodarījuma definīcijas, kuras balstītas uz piekrišanas trūkumu, iekļaušanu tekstā, kā tas arī ir Komisijas priekšlikumā; tā kā Padome diemžēl uzskatīja, ka šajā direktīvā nebūtu jāiekļauj kriminālatbildības noteikšana par izvarošanu;

S. tā kā Komisijas priekšlikumā direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu bija iekļauts priekšlikums noteikt kriminālatbildību par izvarošanu, pamatojoties uz atzinumu, ka "sieviešu seksuāla izmantošana" ietver izvarošanu; tā kā šāda interpretācija ir saskaņā ar Līgumos pausto apņemšanos nodrošināt sieviešu un vīriešu līdztiesību; tā kā tādēļ LESD 83. panta 1. punkts ir uzskatāms par piemērotu juridiskais pamatu, lai noteiktu minimālos ES noteikumus par izvarošanas definīciju;

T. tā kā izvarošanas upuriem bieži tiek jautāts par pretošanos seksuālai vardarbībai, un vainīgie apgalvo, ka tas, ka cietušie nav pretojušies, liecina par pasīvu vienošanos; tā kā Zviedrijas pētījumā 70 % seksuālās vardarbības upuru ziņoja par ievērojamu baiļu izraisītu īslaicīgu paralīzi, kas pazīstama arī kā "sastinguma reakcija"; tā kā reakcija, kas ir pazīstama kā "īslaicīga paralīze" (jeb baiļu izraisīta īslaicīga paralīze), nevis aktīva fiziskā pretestība vainīgajam, ir dominējošais reaģēšanas veids starp izvarošanu pārdzīvojušām personām; tā kā pretošanās trūkums jeb "sastingums" ir izplatīta nebrīvprātīga reakcija un izdzīvošanas reflekss, saskaroties ar draudiem, un tā rezultātā var rasties paralīze (nemainīga poza, muskuļu tonusa zudums, nespēja veikt brīvprātīgas darbības), disociācija, kuras dēļ personas informētība ir atrauta no traucējošām un sāpīgām sajūtām un emocijām, kas rodas tās ķermenī, un var tikt zaudēta sajūta par spēju rīkoties; tā kā šo realitāti nevar ignorēt, lai nodrošinātu tiesu iestāžu pieejamību izvarošanas upuriem un veicinātu tiesisko un sociālo vidi, kurā vairs nav vietas iecietībai pret izvarošanu;

U. tā kā tādi faktori kā piespiešana, spēka pielietošana, draudi, finansiālā un psiholoģiskā atkarība, fiziski vai garīgi stāvokļi, piemēram, baiļu izraisīta īslaicīga paralīze, sastingums, pārsteiguma

---

15 Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Grieķija, Horvātija, Īrija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Slovēnija, Somija, Spānija, Vācija un Zviedrija.

16 Islande, Norvēģija, Melnkalne, Ukraina un Apvienotā Karaliste.

faktors, baiļu stāvoklis, iebiedēšana, bezsamaņa, intoksikācija, sazāļošana, atrašanās miega stāvoklī, slimība, miesas bojājumi, invaliditāte vai citi stāvokļi, vai cita īpašas neaizsargātības situācija, vai strukturāla un intersekcionāla diskriminācija var radīt neaizsargātību un apdraudējumu un var kavēt brīvas piekrišanas sniegšanu, kuras trūkums ir būtisks izvarošanas gadījumos;

V. tā kā trauma, ko radījis seksuāls uzbrukums, var ietekmēt atmiņas darbību, izraisot fragmentāru atmiņu vai tās trūkumu par notikumiem un laika secības izkropļojumus, kas apgrūtina atcerēšanos par to, kādā secībā notikumi ir risinājušies; tā kā izvarošanas izraisītā trauma ir saistīta ar posttraumatiskā stresa sindromu un citiem smagiem garīgās veselības traucējumu simptomiem, tostarp samazinātu koncentrāciju, trauksmi, panikas lēkmēm, smagu depresiju, nepatīkamiem atmiņu uzplaiksnījumiem un murgiem;

W. tā kā paļaušanās uz materiāliem pierādījumiem par pretestību, draudiem vai vardarbību pastiprina kaitīgus mītus par izvarošanu un stereotipus par to, kāda uzvedība no cietušajām personām tiek sagaidīta, veicinot sekundāru viktimizāciju, jo īpaši gadījumos, kad cietušās personas neatbilst sociāli veidotiem priekšstatiem par traumām, pretestību vai redzamiem miesas bojājumiem; tā kā šāda prakse veicina neuzticēšanos tiesībaizsardzības un tiesu sistēmām, kā rezultātā cietušo vēršanās rādītāji ar iesniegumu ir zemi un vainīgie paliek nesodīti;

X. tā kā seksuālā autonomija un ķermeņa integritāte ir neaizskaramas tiesības un izvarošanas tiesību aktu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, mērķis ir stiprināt to aizsardzību; tā kā tāda normatīva akta par izvarošanu pieņemšana, kas ir balstīta uz piekrišanu, ir ļoti svarīga, lai atzītu, ka seksuālās autonomijas un integritātes pārkāpumi var tikt izdarīti pat situācijās, kad fiziska vardarbība piemērota netiek, piemēram, kad pastāv spaidi vai tiek ļaunprātīgi izmantota vara;

Y. tā kā seksuālās autonomijas nozīmīguma uzsvēršanas mērķis ir veicināt dzimumu līdztiesību un jo īpaši sieviešu un meiteņu tiesību īstenošanu; tā kā tiesību akti par izvarošanu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, īpaši uzsver sieviešu tiesības pieņemt lēmumus par sevi un savu ķermeni;

Z. tā kā piekrišanai vajadzētu būt galvenajam elementam tiesību aktos par izvarošanu; tā kā tiesību akti par izvarošanu, kas balstīti uz piekrišanas trūkumu, ir nepieciešami, lai efektīvāk aptvertu situācijas, kad seksuālā darbība sākas tik pēkšņi, ka cietušajai personai nav iespējas paust savu gribu vai aizstāvēties pirms darbību uzsākšanas; tā kā tiesību akti par izvarošanu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, ir arī būtiski, lai labāk risinātu situācijas, kurās cietušās personas baiļu dēļ nevar iebilst pret attiecīgajām darbībām;

AA. tā kā pierādījumi liecina, ka lielāko daļu izvarošanas veic paziņas vai intīmie partneri un izvarošana notiek iekštelpās, tomēr cietušās personas šādos gadījumos bieži saskaras ar aizdomām un neticību krimināltiesību sistēmā, jo īpaši jurisdikcijās, kurās joprojām tiek piemērotas novecojušas pierādīšanas prasības, un tas pastiprina mītus, ka izvarošanu parasti veic svešinieki sabiedriskās vietās un ka cietušie provocē vai safabricē izvarošanu apstiprinošus faktus; tā kā šādus mītus vēl vairāk pastiprina neatbilstošs attēlojums medijos, publiskais diskurss un sabiedrības informētības trūkums;

AB. tā kā vispārpieņemtie mīti un uzskati par izvarošanu un seksuālu uzbrukumu kaitē izvarošanas nozieguma definēšanai un rada papildu draudus šo nodarījumu pārdzīvojušo personu labklājībai, gatavībai vērsties ar iesniegumu un aizsardzībai pret sekundāru viktimizāciju, kā arī kavē kriminālvajāšanu un tiesu iestāžu pieejamību; tā kā šie atzītie uzskati un mīti ir viens no faktoriem, kas palīdz saglabāt nesodāmību par izvarošanu un kavē atbilstošu tiesību aktu izstrādi;

AC. tā kā seksuālās vardarbības apmērs joprojām tiek novērtēts pārāk zemu un netiek pietiekami novērtēts, jo lielākā daļa seksuālo noziegumu joprojām netiek atklāti; tā kā daudzi izvarošanas gadījumi, par kuriem saņemts iesniegums, nekad netiek izmeklēti un lielākā daļa kriminālvajāšanas gadījumu par izvarošanu nebeidzas ar notiesāšanu; tā kā tas padziļina sieviešu neuzticēšanos sistēmai, noved pie zemiem rādītājiem attiecībā uz vēršanos ar iesniegumiem un nostiprina sabiedrības nesodāmības sajūtu, kā rezultātā seksuālā vardarbība, tostarp izvarošana, tiek uzskatīta par normālu parādību; tā kā plaši izplatītā nesodāmība par izvarošanu veicina dominējošo uzskatu un sociālo normu kopumu, kas veicina vīriešu seksuālo agresiju un atbalsta vardarbību pret sievietēm, radot vidi, kurā seksuālā vardarbība tiek uzskatīta par normālu un attaisnota ar pastāvīgu dzimumu līdztiesības trūkumu un kaitīgu attieksmi pret dzimumu jautājumu un seksualitāti; tā kā ir nepieņemami, ka izvarošana bez fiziskas vardarbības nerada nekādas sekas; tā kā konsekventa kriminālvajāšana par visiem izvarošanas veidiem ir būtiska, lai saglabātu sabiedrības uzticēšanos tiesu sistēmām, un tai ir būtiska nozīme seksuālās vardarbības novēršanā; tā kā tiesību aktiem par izvarošanu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, ir izšķiroša nozīme, gan atspoguļojot un mainot attieksmi pret dzimumnoziegumiem, gan palielinot informētību visā ES, tādējādi galu galā samazinot dzimumnoziegumu skaitu; tā kā tiesību akti, kuros ņemts vērā piekrišanas jēdziens, var izraisīt paradigmas maiņu, nepieciešamību panākt piekrišanu aizstājot ar skaidras pretestības trūkumu seksuālai darbībai;

AD. tā kā Stambulas konvencijas paskaidrojuma ziņojumā attiecībā uz konvencijas 36. panta 2. punktu ir precizēts, ka saukšanai pie atbildības par seksuālu vardarbību, tostarp izvarošanu, “vajadzēs veikt pierādījumu novērtējumu, ņemot vērā kontekstu, lai katrā atsevišķā gadījumā noteiktu, vai cietušā persona ir brīvi piekritusi

veiktajai seksuālajai darbībai. Šādā novērtējumā ir jāatzīst plašais reakcijas uzvedības klāsts uz seksuālu vardarbību un izvarošanu, ko izrāda cietušas personas, un tas nav balstīts uz pieņēmumiem par tipisku uzvedību šādās situācijās. Tikpat svarīgi ir nodrošināt, lai dzimumu stereotipi un mīti par vīriešu un sieviešu seksualitāti neietekmētu izvarošanas tiesību aktu interpretāciju un krimināl vajāšanu izvarošanas lietās";

AE. tā kā ANO Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komiteja savā paziņojumā Nr. 34/2011 mudina valstis pārskatīt tiesību aktus par izvarošanu, atceļot prasības attiecībā uz spēku vai pierādījumiem par ielaušanos un nosakot, ka nodarījuma pamatā ir piekrišanas trūkums, un vispārējā ieteikumā Nr. 35 (2017) mudina valstis atzīt dzimumbalstītu vardarbību par diskriminācijas veidu un pieņemt tiesību aktu reformas, kas nodrošina šādas vardarbības izskaušanu, tostarp nosakot krimināl atbildību par seksuālām darbībām bez piekrišanas un atbalstot tiesu iestāžu un pakalpojumu pieejamību visām sievietēm un meitenēm, jo īpaši tām, kuras saskaras ar intersekcionāliem diskriminācijas veidiem;

AF. tā kā dzimumu līdztiesība un nediskriminēšana ir ES pamatvērtības, Eiropas sociālo tiesību pīlāra pamattiesības un pamatprincipi, kā arī būtiski nosacījumi progresam; tā kā saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantu diskriminācija dzimuma, dzimtes un citu iemeslu dēļ ir aizliegta;

AG. tā kā intersekcionalitāte ir svarīgs pamatprincips, kas ir nostiprināts ES tiesību aktos; tā kā sievietes saskaras ar intersekcionālu nevienlīdzību un diskrimināciju, tostarp saistībā ar viņu rasi, etnisko vai sociālo izcelsmi, seksuālo orientāciju, dzimumidentitāti un dzimuma pašizpausmi, reliģiju vai pārliecību, uzturēšanās statusu vai invaliditāti; tā kā dzimumbalstīta seksuāla vardarbība ir viens no svarīgākajiem dzimumu līdztiesības jautājumiem un reālu progresu dzimumu līdztiesības jomā var panākt, tikai īstenojot intersekcionālu pieeju; tā kā intersekcionālas pieejas piemērošana ļauj risināt strukturālos šķēršļus dzimumu līdztiesībai un sniedz pierādījumus, lai izstrādātu kritērijus un noteiktu virzību uz stratēģisku un efektīvu politiku cīņai pret sistēmisku diskrimināciju, atstumtību un sociālo nevienlīdzību;

AH. tā kā, ņemot vērā dzimumu līdztiesības trūkuma un ar dzimumbalstītas vardarbības strukturālo raksturu, piekrišanu var sniegt piespiešanas vai sociālo spaidu apstākļos, un tas liecina, ka ir vajadzīga pieeja, kas ietver ne tikai individuālo autonomiju, bet arī sociālās varas dinamiku, dzimumu normas un nevienlīdzīgu rīcības kompetences sadalījumu starp vīriešiem un sievietēm;

AI. tā kā ar dzimumbalstīta vardarbība, tostarp seksuāla vardarbība, ir gan cēlonis, gan sekas strukturālās līdztiesības trūkumam un varas asimetrijai, kas sakņojas dzimumu stereotipos un sociālajās normās;

tā kā šādas vardarbības novēršanai ir jāvēršas pret šīm normām un jāīsteno visaptverošas juridiskās, sociālās un izglītības reformas;

AJ. tā kā plaši iesakņojusies dzimumu stereotipi attiecībā uz sieviešu seksualitāti veicina dominējošo uzskatu un sociālo normu kopumu, kas sekmē vīriešu seksuālo agresiju un atbalsta vardarbību pret sievietēm, radot vidi, kurā seksuālā vardarbība tiek uzskatīta par normālu un attaisnota ar pastāvīgu dzimumu nevienlīdzību un kaitējošu attieksmi pret dzimumu jautājumu un seksualitāti; tā kā tas rada stigmatizāciju un diskriminējošu attieksmi pret konkrētām sievietēm un citiem cilvēkiem, jo viņi pārkāpj ar dzimumu saistītas sociālās un seksuālās normas vai neatbilst dzimumu lomām;

AK. tā kā izvarošana, tostarp elementi, kas varētu būt bijuši pirms nozieguma, piemēram, iedraudzināšana un krāpšana tiešsaistē, var notikt pārrobežu kontekstā; tā kā vardarbība pret sievietēm un meitenēm notiek gan tiešsaistē, gan bezsaistē un ietver tehnoloģiju veicinātu seksuālu vardarbību, uzmākšanos, intīmu attēlu kopīgošanu bez piekrišanas un koercitīvu kontroli; tā kā šādi ļaunprātīgas izmantošanas veidi nesamērīgi ietekmē sievietes un marginalizētas grupas un daudzās valstu sistēmās tiem joprojām netiek pievērsta pietiekama uzmanība;

AL. tā kā no izvarošanas cietušajām personām ir vajadzīga tūlītēja, vairākdisciplīnu, pieejama un visaptveroša medicīniskā aprūpe, tostarp izvarošanas klīniskā ārstēšana, seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpe, kas ietver ārkārtas kontracepciju, pēcekspozīcijas profilaksi, seksuāli transmisīvo infekciju ārstēšanu un piekļuvi drošiem un likumīgiem abortiem, kā arī atbalstu traumu gadījumā, un turklāt cietušajām personām ir jābūt iespējai saņemt ilgtermiņa atbalstu, tostarp psiholoģiskās konsultācijas; tā kā dažās dalībvalstīs netiek nodrošināta piekļuve dažiem būtiskiem veselības aprūpes pakalpojumiem;

AM. tā kā izvarošanas kultūra ir definēta kā strukturāla un plaši izplatīta attieksmes, uzvedības, vērtību un sociālo normu sistēma, kas normalizē un trivializē seksuālo vardarbību, mazina piekrišanas nozīmi, nostiprina izvarošanas mītus un veicina šādas vardarbības normalizēšanos sabiedrībā;

AN. tā kā sekundārās viktimizācijas lielā izplatība liecina ne tikai par tiesu sistēmu, bet arī par novecojušu tiesību aktu, kas nav balstīti uz piekrišanas trūkumu, būtisko nespēju nodrošināt izdzīvojušajiem tiesu iestāžu pieejamību[17], par ko liecina cietušo personu iesniegumu skaita zemais līmenis, viņu vajadzībām atbilstošas palīdzības trūkums, pieejamu procedūru pastāvēšana un zemais notiesāšanas

---

17 Eiropas Padome, lieta *L. un citi / Francija*: *criminal-law system inadequate for the punishment of all non-consensual sexual acts, exposing rape victim to secondary victimisation*, ziņu raksts, Eiropas Padome, Strasbūra, Francija, 2025. gada 24. aprīlis.

līmenis izvarošanas lietās, kas norāda uz sistemātiskiem trūkumiem tiesībaizsardzības iestāžu un tiesu sistēmu darbā ar izvarošanas gadījumiem, kas savukārt rada plašu nesodāmības sajūtu sabiedrībā par izvarošanas noziegumiem un nopietni apdraud dzimumu līdztiesību;

AO. tā kā sekundāra viktimizācija notiek tad, ja cietušajiem tiek nodarīts papildu kaitējums nevis izvarošanas noziedzīgas darbības tiešā rezultātā, bet gan tādēļ, kā iestādes un citas personas pret viņiem izturas; tā kā sekundāru viktimizāciju izraisa cietušā atkārtota eksponēšana likumpārkāpējam, nesensitīva attieksme, piemēram, atkārtota nopratināšana par tiem pašiem notikumiem, cietušos vainojoša attieksme, nepiemērotas valodas vai nesensitīvu komentāru izmantošana no to personu puses, kuras nonāk saskarē ar cietušajiem, medicīniska iejaukšanās un tiesvedība, tostarp to ilgums, un citi institucionāli procesi; tā kā sekundārā viktimizācija apdraud cietušo tiesības, kavē viņu piekļuvi tiesu iestādēm un paildzina viņu traumu, tostarp izraisot posttraumatiskā stresa traucējumus, depresiju un trauksmi un tādējādi kavējot viņu atveseļošanos;

AP. tā kā izvarošanas traumatiskais raksturs un tās ilgtermiņa ietekme uz cietušo personu fizisko un psiholoģisko veselību, drošību, ķermeņa integritāti, labbūtību un sociālo dzīvi prasa koordinētu, dzimumsensitīvu un traumu izprotošu reakciju, ko īsteno apmācīti un specializēti darbinieki, jo īpaši tiesībaizsardzības iestādēs un tiesu iestādēs, lai izskatītu izvarošanas lietas un izvairītos no sekundāras viktimizācijas; tā kā juridisko un tiesībaizsardzības speciālistu apmācība dažās dalībvalstīs joprojām ir neviendabīga un nepietiekama; tā kā uz izvarošanas definīciju, kura balstīta uz piekrišanas trūkumu, efektīva īstenošana ar tiesību aktu starpniecību ir atkarīga no policijas darbinieku, prokuroru un tiesu iestāžu spējas pareizi interpretēt un piemērot šos noteikumus un tādējādi nodrošināt, ka galvenā uzmanība joprojām tiek pievērsta brīvi sniegtas piekrišanas trūkumam, nevis pierādījumiem par pretestību vai fizisku vardarbību; tā kā pienākums cietušajiem sniegt pierādījumus par piekrišanas trūkumu pastiprina kaitīgus stereotipus par izvarošanu;

AQ. tā kā visaptveroša, uz izglītošana par seksualitāti un attiecībām, kas balstīta uz piekrišanu, ir būtiska, lai samazinātu maldinošu informāciju un mītus par izvarošanu un seksualitāti, pievērstos dzimumu normām un novērstu visu veidu dzimumbalstītu vardarbību, tostarp izvarošanu; tā kā vīriešu un zēnu iesaistīšana dzimumu līdztiesības veicināšanā, kaitīgu dzimumu stereotipu un neveselīgu un kaitīgu vīrišķības modeļu apkarošanā un uz tiesībām balstītu dzimuma uzskatu apšaubīšanā ir būtiska saistībā profilaktiskiem centieniem; tā kā pāreja uz kultūru, kuras pamatā ir piekrišana, ir būtiska, lai nodrošinātu savstarpējas cieņas un drošības vidi, kas vērsta uz veselīgu sociālo mijiedarbību; tā kā dzimumsensitīvas,

visaptverošas un vecumam atbilstošas dzimumaudzināšanas un izglītošanas nodrošināšana par piekrišanu un attiecībām ir uzskatāma par izšķirošu faktoru izvarošanas un seksuālas vardarbības novēršanā un pamatcēloņu risināšanā;

AR. tā kā ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam 5. IAM aicina panākt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu visām sievietēm un meitenēm, bet 16. IAM aicina veicināt miermīlīgas un iekļaujošas sabiedrības, tiesu iestāžu pieejamību un efektīvas un atbildīgas iestādes;

AS. tā kā ANO Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam un princips "nevienu neatstāt novārtā", jo īpaši 3., 4., 5., 10. un 16. IAM, aicina izskaust seksuālo vardarbību, panākt dzimumu līdztiesību, tiesu iestāžu pieejamību, iekļaujošu izglītību un cieņu un aizsargāt visu personu fizisko un garīgo integritāti;

AT. tā kā pret dalībvalstu nepilnībām strukturālo un normatīvo faktoru novēršanā, kuru rezultātā vainīgie paliek nesodīti, tiek vērstas demonstrācijas, protesti un pilsoniskās sabiedrības kustības, piemēram, kustība "#MeToo", kas pārtrauc klusēšanu par izvarošanu un dažās dalībvalstīs ir veicinājušas izmaiņas tiesību aktos; tā kā lietas, kas ir izraisījušas plašus protestus, ietver "vilku bara" lietu Spānijā un *Gisèle Pelicot* lietu Francijā, kas uzsver to izvarošanas definīciju neatbilstību, kuras ir balstītas uz spēka pielietošanu, nevis uz piekrišanas trūkumu,

1. aicina Komisiju ierosināt tiesību aktus, ar kuriem saskaņā ar Stambulas konvencijas 36. pantu izstrādā ES mēroga izvarošanas definīciju, kuras pamatā ir prasība par brīvi sniegtu, apzinātu piekrišanu, kuru var atsaukt;

2. aicina dalībvalstis, kuras joprojām izmanto izvarošanas definīcijas, pamatojoties uz pieņēmumu par vardarbību, sākt izmaiņas tiesību aktos, lai definīciju saskaņotu ar jaunākajiem starptautiskajiem standartiem, un sniegt nepieciešamo un pienācīgu atbalstu un aizsardzību izvarošanas upuriem un to pārdzīvojušām personām;

3. atzinīgi vērtē to, ka arvien vairāk dalībvalstu ir ieviesušas seksuālās vardarbības definīcijas, kuras balstītas uz piekrišanas trūkumu, saskaņā ar Stambulas konvencijas 36. pantu, un aicina Komisiju mudināt dalībvalstis, kuras to vēl nav izdarījušas, ratificēt Stambulas konvenciju;

4. atkārtoti norāda, ka tiesību akti, kas paredz krimināl vajāšanu par izvarošanu un kuru pamatā ir piekrišanas trūkums, ir Stambulas konvencijā definēts starptautisks cilvēktiesību standarts; atgādina par dalībvalstu pienākumu ievērot starptautiskos cilvēktiesību standartus un aicina tās rīkoties vēl noteiktāk, lai aizsargātu un atbalstītu izvarošanas upurus un to pārdzīvojušās personas un izskaustu visas izplatītā un sarežģītā uzskatu un sociālo normu

kopuma izpausmes, kas sekmē vīriešu seksuālo agresiju un atbalsta vardarbību pret sievietēm, radot vidi, kurā seksuālā vardarbība tiek uzskatīta par normālu un attaisnota ar pastāvīgu dzimumu nevienlīdzību un kaitējošu attieksmi pret dzimumu jautājumu un seksualitāti;

5. atkārtoti norāda, ka tiesību akti, kuru pamatā ir piekrišanas trūkums, ir vienīgais atbilstošais, visaptverošais, uz traumas apzināšanos un uz pierādījumiem balstītais regulējums, kas nodrošina tiesu iestāžu pieejamību izvarošanas upuriem; norāda, ka tiesību aktiem par izvarošanu, kuri balstās uz piekrišanas trūkumu, ir pozitīvi rezultāti attiecībā uz tiesu iestāžu pieejamību, tostarp augstāki rādītāji attiecībā uz vēršanos ar iesniegumu un notiesājoši spriedumi, un tie sniedz labākas izredzes šo nodarījumu pārdzīvojušo personu atveseļošanai un emocionālajai labbūtībai;

6. atkārtoti aicina Komisiju, balstoties uz LESD 83. panta 1. punkta trešo daļu, iesniegt priekšlikumu Padomes lēmumam, ar ko dzimumbalstīta vardarbība tiktu atzīta kā jauna joma ES mēroga noziedzīgu nodarījumu uzskaitījumā, lai efektīvi apkarotu visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm, kas ir viens no visizplatītākajiem pamattiesību pārkāpumiem ES;

7. uzsver, ka tikai skaidra, apstiprinoša, brīvi sniegta un nepārprotama norāde par piekrišanu ir uzskatāma par spēkā esošu, ka klusēšanu, nepretošanos vai “nē” neteikšanu nevar interpretēt kā piekrišanu un ka ne iepriekšēja piekrišana, seksuālā uzvedība pagātnē, ne agrākas, ne pastāvošas attiecības ar nodarījumu veikušo personu, tostarp laulāto vai jebkāds cits partnerattiecību statuss, nenozīmē, ka piekrišana tiek dota vai tiks dota nākotnē attiecībā uz jebkādām citām seksuālām darbībām; uzsver, ka piekrišanu var atsaukt jebkurā laikā pirms seksuālas darbības vai tās laikā; norāda, ka piekrišanu var paust jebkādā veidā, ja vien tā tiek dota brīvprātīgi personas brīvas gribas rezultātā un tiek novērtēta saistībā ar apkārtējiem apstākļiem saskaņā ar Stambulas konvencijas 36. pantu;

8. uzsver, ka piekrišana ir jāizvērtē apkārtējo apstākļu kontekstā, atzīstot, ka piekrišanu nevar dot, ja ir vardarbība, draudi, pārsteiguma faktors, maldināšana, varas ļaunprātīga izmantošana, tostarp kontrole, piespiešana, fizisks vai garīgs stāvoklis, piemēram, baiļu stāvoklis, iebiedēšana, bezsamaņa, sastingums, ko izraisa bailes vai traumas, intoksikācija, sazāļošana, atrašanās miega stāvoklī, slimība, miesas bojājumi, invaliditāte vai citādi īpaši neaizsargāta situācija vai vecums; atzīst, ka šādi stāvokļi var liegt iespēju sniegt brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu;

9. uzsver, ka ir svarīgi atzīt reakciju uz traumām, piemēram, baiļu izraisītu īslaicīgu paralīzi vai “sastinguma reakciju”, netīšu neirobioloģisku reakciju uz bailēm vai draudiem, kas var izraisīt īslaicīgu paralīzi, nekustīgumu un spēju zaudēšanu izteikties, kā arī

“pieglaimošanās reakciju”, kas ir izdzīvošanas stratēģija, kura attīstās piespiešanas apstākļos un ietver vainīgā nomierināšanas mēģinājumus, lai izvairītos no eskalācijas vai kaitējuma; uzsver, ka šāda reakcija uz traumām notiek izvarošanas un seksuālās vardarbības laikā un tāpēc tā ir jāatspoguļo tiesību aktos un tiesu praksē, lai nodrošinātu uz traumas apzināšanos un uz nodarījumu pārdzīvojušām personām vērstu pieeju, tādējādi juridiski atzīstot, ka pretošanās trūkums nav pielīdzināms piekrišanai;

10. aicina Komisiju un dalībvalstis piemērot intersekcionālu un uz cietušajiem vērstu pieeju visās attiecīgajās politikas jomās, lai nodrošinātu tiesu iestāžu pieejamību un panāktu dzimumu līdztiesību, atzīstot, ka dzimumbalstītu vardarbību un diskrimināciju, tostarp seksuālu vardarbību, piemēram, izvarošanu, bieži vien papildina citi diskriminācijas faktori un dzimumu stereotipi un ka šo faktoru pārklāšanās rada vairākus un unikālus diskriminācijas veidus, kam nepieciešami mērķorientēti, situācijai specifiski pasākumi, tostarp tiesību akti, lai nodrošinātu līdztiesīgu aizsardzību un atbalstu visiem cietušajiem un nodarījumu pārdzīvojušām personām;

11. uzsver, ka tiesību akti par izvarošanu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, ir jāpiemēro arī digitālajā un virtuālajā vidē, kur var notikt seksuālas darbības bez piekrišanas, piemēram, simulēta izvarošana vai piespiedu seksuāla mijiedarbība; uzsver, ka šādām darbībām var būt smagas psiholoģiskas sekas tās pārdzīvojušām personām un tāpēc tās ir juridiski jāatzīst, attiecīgi saucot pie atbildības;

12. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai izvarošanas upuriem un to pārdzīvojušām personām būtu pilnīga piekļuve tūlītējai, visaptverošai, drošai, konfidenciālai un specializētai medicīniskajai aprūpei un pakalpojumiem, cik vien ilgi tas nepieciešams, piemēram, izvarošanas klīniskai pārvaldībai un seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību nodrošināšanai, tostarp klīniskajai neatliekamās palīdzības kontracepcijai, pēcekspozīcijas profilaksei, seksuāli transmisīvo infekciju ārstēšanai un drošu un likumīgu abortu pieejamībai, ko papildina ilgtermiņa traumas aprūpe, psiholoģisks un psihosociāls atbalsts, kā arī pienācīgi turpmāki pakalpojumi, lai atbalstītu atveseļošanos; atkārtoti norāda, ka šie pakalpojumi ir būtiski nodarījumu pārdzīvojušām personām un ka tie ir svarīgi, lai garantētu labākos iespējamos rezultātus veselības jomā un palīdzētu pārdzīvojušām personām atgūt ķermeņa autonomijas sajūtu;

13. aicina Komisiju nodrošināt, ka dalībvalstis ievēro Direktīvas (ES) 2024/1385 par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu 26. pantu attiecībā uz specializēta atbalsta sniegšanu seksuālās vardarbības upuriem, kas ir pielāgots viņu īpašajām vajadzībām, bez maksas un pietiekamā ģeogrāfiskajā sadalījumā un kapacitātē; uzsver, ka visiem seksuālās vardarbības upuriem un pārdzīvojušām personām ir jābūt pieejamiem resursiem, piemēram,

diennakts krīzes centriem, kur viņi var saņemt medicīnisko aprūpi, psiholoģisko atbalstu un juridiskās konsultācijas bez vēršanās ar oficiālu iesniegumu; turklāt aicina dalībvalstis nodrošināt, ka cietušajiem un pārdzīvojušām personām ir piekļuve juridiskajam atbalstam;

14. mudina dalībvalstis pastāvīgi apmainīties ar paraugpraksi, lai veicinātu ārstēšanas standartu saskaņošanu un nodrošinātu konsekventu, izglītotu un kvalitatīvu atbalstu un ārstēšanu seksuālās vardarbības upuriem un pārdzīvojušām personām visā ES;

15. kategoriski prasa, lai sabiedriskie pakalpojumi būtu pieejami visos atlīdzināšanas procesa posmos, jo īpaši attiecībā uz būtiska psiholoģiskā un juridiskā atbalsta sniegšanu un palīdzību darba meklēšanā; aicina dalībvalstis ievērot Stambulas konvenciju, nodrošinot aizsardzības un atbalsta pasākumus cietušajiem un pārdzīvojušām personām, galveno uzmanību pievēršot personas cilvēktiesībām un drošībai, tādējādi izvairoties no sekundāras viktimizācijas;

16. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka speciālisti, kas varētu nonākt saskarē ar izvarošanas upuriem, tostarp tiesībaizsardzības iestāžu darbinieki, tiesu medicīnas personāls, tiesu darbinieki, tiesneši un prokurori, juristi, veselības aprūpes speciālisti, sociālo dienestu darbinieki, izglītības un citi attiecīgie darbinieki un priekšplāna speciālisti, saņem obligātu, regulāru, pienācīgu, efektīvu un pielāgotu apmācību; uzsver, ka šīs apmācības mērķim vajadzētu būt cietušo sekundāras viktimizācijas novēršanai, lai izvairītos no kaitīgiem dzimumu stereotipiem un identificētu tos, izskaustu cietušos vainojošu uzvedību un attieksmi un izturētos pret cietušajiem attiecīgai traumai, dzimumam, bērnam un invaliditātei piemērotā veidā saskaņā ar Direktīvas (ES) 2024/1385 36. pantu un neskarot tiesu iestāžu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā visā ES; aicina Komisiju paplašināt ES atbalstītas apmācības programmas, kas saskaņotas ar tiesu paraugpraksi, un aicina dalībvalstis nodrošināt, ka priekšplāna dienestiem ir spējas un resursi efektīvi reaģēt uz cietušo un pārdzīvojušo personu vajadzībām, garantējot obligātu apmācību visiem juridisko profesiju pārstāvjiem un tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem, kuriem ir saskarsme ar izvarošanā cietušajām personām;

17. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka attiecīgie veselības aprūpes speciālisti, tostarp pediatri, ginekologi, dzemdību speciālisti, vecmātes un psiholoģiskā atbalsta speciālisti, saņem mērķtiecīgu apmācību, lai intersekcionālā veidā apzinātu un risinātu izvarošanu pārdzīvojušo personu fiziskās, psiholoģiskās un seksuālās sekas;

18. aicina dalībvalstis pastiprināt sadarbību starp tiesībaizsardzības iestādēm, tiesu iestādēm, pilsonisko sabiedrību, sabiedrībā balstītām organizācijām, *EIGE* un citiem attiecīgiem specializētiem

dalībniekiem apmācības izstrādē, jo īpaši attiecībā uz kaitīgiem dzimumu stereotipiem, intersekcionālo diskrimināciju un nepareiziem priekšstatiem, mītiem un stereotipiem par izvarošanu, kas joprojām kavē tiesību aktu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu, īstenošanu izvarošanas jomā; uzsver, ka policijas darbinieki un tiesneši, kuriem ir labākas zināšanas un prasmes izprast un cienīt visus seksuālās vardarbības upurus, palīdz samazināt nepietiekamu vēršanos ar iesniegumiem un līdz minimumam samazināt atkārtotu viktimizāciju, vienlaikus arī radot drošāku vidi nodarījumu pārdzīvojušām personām; turklāt aicina dalībvalstis nodrošināt, ka tiesu iestāžu darbinieku un juridisko un tiesībaizsardzības speciālistu apmācībā tiek ievēroti starptautiskie cilvēktiesību standarti un tiesu prakse attiecībā uz izvarošanu;

19. aicina dalībvalstis, apspriežoties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un sieviešu specializētajiem dienestiem, izstrādāt un pieņemt specializētas un dzimumsensitīvas pamatnostādnes attiecīgajām iestādēm, tostarp tiesnešiem, kas iesaistīti kriminālprocesos un attiecīgā gadījumā civilprocesos saistībā ar izvarošanas noziegumu; uzsver, ka šajās pamatnostādnēs ir jāsniedz norādījumi par to, kā izturēties pret cietušajām personām, ņemot vērā nodarīto traumu un dzimumu aspektu, identificēt dzimumu stereotipus un izvairīties no tiem, kā arī nodrošināt, ka cietušās personas, tostarp tās, kas saskaras ar intersekcionālu diskrimināciju, tiek respektētas un aizsargātas no sekundāras un atkārtotas viktimizācijas; turklāt uzsver, ka pamatnostādnēs ir jāiekļauj norādījumi par to, kā nosūtīt cietušās personas uz specializētiem atbalsta dienestiem, tostarp medicīnas dienestiem, lai nodrošinātu, ka tās saņem pienācīgu aprūpi; aicina sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un sieviešu specializētajiem dienestiem regulāri pārskatīt un atjaunināt pamatnostādnes, lai nodrošinātu to efektivitāti un pēc iespējas labākus rezultātus cietušajām personām, kā arī novērstu sistēmiskos un strukturālos trūkumus, kas sabiedrībā veicina nesodāmības sajūtu par izvarošanu un ļauj seksuālās vardarbības veicējiem palikt nesodītiem;

20. norāda, ka likumdošanas reforma ir jāpapildina ar izglītojošiem pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt uzvedības maiņu un palielināt izpratni par piekrišanas nozīmi seksuālās attiecībās; aicina Komisiju 2026. gadā nākt klajā ar visās 24 ES valodās pieejamām ES pamatnostādnēm par dzimumsensitīvu, intersekcionālu un visaptverošu dzimumbalstītu izglītību un attiecību izglītību, kuru mērķim vajadzētu būt dzimumu stereotipu apkarošanai, uzsverot dzimumu nevienlīdzības strukturālo raksturu un tās klātbūtni seksualitātē un attiecībās, veicinot nevardarbīgu uzvedību un strādājot pie tā, lai galu galā izskaustu dzimumbalstītu vardarbību, tostarp izvarošanu, līdztiesības trūkumu un diskrimināciju; turklāt aicina Komisiju cieši uzraudzīt, kā dalībvalstis īsteno šīs pamatnostādnes, un līdz pašreizējā pilnvaru termiņa beigām publicēt to novērtējumu; tādēļ aicina dalībvalstis nodrošināt obligātu

visaptverošu izglītību par seksualitāti un attiecībām iekļaušanu valsts izglītības programmās;

21. uzsver sabiedrības izpratnes veicināšanas kampaņu un profilakses programmu izšķirošo nozīmi mītu par izvarošanu novēršanā un piekrišanas kultūras veicināšanā, jo īpaši jauniešu vidū, ņemot vērā to, ka pastāvīgais dzimumizglītības trūkums veicina maldinošu informāciju un kaitīgus stereotipus; aicina Komisiju īstenot ES mēroga sabiedrības informēšanas kampaņas, lai izglītotu cilvēkus par piekrišanu, attiecībām, seksuālo integritāti un ķermeņa autonomiju un cīnītos pret mītiem, kas saistīti ar izvarošanu; turklāt aicina Komisiju izstrādāt kampaņas, lai apkarotu pret dzimumu vērstu saturu un piespiedu celibātu tiešsaistē, kas galvenokārt skar jaunus vīriešus, normalizē seksuālo vardarbību un nostiprina kaitīgus dzimumu stereotipus, kuri veicina izplatītā un sarežģītā uzskatu un sociālo normu kopuma izpausmes, kas sekmē vīriešu seksuālo agresiju un atbalsta vardarbību pret sievietēm, radot vidi, kurā seksuālā vardarbība tiek uzskatīta par normālu un attaisnota ar pastāvīgu dzimumu nevienlīdzību un kaitējošu attieksmi pret dzimumu jautājumu un seksualitāti;

22. aicina Komisiju nodrošināt, lai dalībvalstis ievērotu Direktīvas (ES) 2024/1385 par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu 35. pantu, kas ir iespējams, pieņemot un regulāri īstenojot izglītošanas iniciatīvas par pierādījumu un piekrišanas jēdzieniem, izpratnes veicināšanas kampaņas un pasākumus, kuru mērķis ir veicināt uzvedības mainīšanu, ar ko tiktu atzīts, ka piekrišana ir sniegta brīvi, ir savstarpēja un balstīta uz ķermeņa autonomijas un seksuālās integritātes principiem; aicina Komisiju cieši uzraudzīt to, kā dalībvalstis transponē šo direktīvu un jo īpaši tās 35. pantu;

23. aicina dalībvalstis pielāgot savus tiesību aktus attiecībā uz noilguma termiņu izvarošanas nodarījumiem, ņemot vērā to, ka piekrišanas trūkums ir šo nodarījumu galvenais elements un ka daudzi cietušie spēj atpazīt, nosaukt vai sagatavot iesniegumu par notikušo tikai pēc ievērojama laika posma, bieži vien traumu, baiļu, sociālo spaidu vai zināšanu trūkuma par piekrišanas izteikšanas dinamiku dēļ; tādēļ uzsver, ka ir jāpagarina noilguma termiņš, lai garantētu efektīvu tiesu iestāžu pieejamību saskaņā ar pamattiesībām; atgādina, ka Parlaments nesen aicināja dalībvalstis nodrošināt, ka noilguma termiņš netiek piemērots nodarījumiem, kas minēti Direktīvas par seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu 3. un 9. pantā; uzsver, ka pārmērīgi īsi noilguma termiņi neļauj cietušajiem panākt taisnīgumu un apdraud viņu aizsardzību; aicina dalībvalstis novērst nevēršanās ar iesniegumiem pamatcēloņus un nodrošināt, ka noilguma termiņi nekavē efektīvu kriminālvajāšanu par izvarošanas nodarījumiem;

24. aicina dalībvalstis saskaņā ar valsts tiesību aktiem nodrošināt efektīvu atlīdzināšanu, tostarp kompensāciju, visiem dzimumbalstītā vardarbībā, tostarp seksuālā vardarbībā, cietušajām personām; atgādina, ka šādai atlīdzināšanai vajadzētu būt pienācīgai, bez kavēšanās, holistiskai un samērīgai ar nodarītā kaitējuma smagumu un, to nosakot, būtu jāņem vērā intersekcionālās diskriminācijas riski;

25. prasa, lai dalībvalstis veiktu atbilstīgus pasākumus nolūkā nodrošināt, ka programmas likumpārkāpējiem ir pieejamas tiem, kuri tiek nosūtīti tajās piedalīties vai paši labprātīgi piedalās, tostarp ārpus krimināltiesu sistēmas, un ka ir pieejama tūlītēja piekļuve atbalstam, atzīstot to lomu turpmākas dzimumbalstītas vardarbības novēršanā, pārtraucot klusēšanu par izvarošanu un izskaužot dominējošo uzskatu un sociālo normu kopumu, kas veicina vīriešu seksuālo agresiju un atbalsta vardarbību pret sievietēm, radot vidi, kurā seksuālā vardarbība tiek normalizēta un pamatota, izmantojot pastāvīgu dzimumu līdztiesības trūkumu un kaitīgu attieksmi pret dzimumu un seksualitāti mūsu sabiedrībā;

26. nelokāmi atbalsta pilsonisko sabiedrību un izvarošanas upurus, lai pārtrauktu izvarošanas noklusēšanu; atzīst, ka pilsoniskās sabiedrības un izvarošanas upuru uzstāšana ir bijis galvenais virzītājspēks, mudinot veikt izmaiņas dalībvalstu tiesību aktos; atgādina, cik svarīgas ir tiesības uz miermīlīgu pulcēšanos, lai panāktu pārmaiņas sabiedrībā un to, ka tiek pieņemti uz tiesību akti par izvarošanu, kuri balstīti uz piekrišanas trūkumu;

27. atzīst nevalstisko organizāciju un sieviešu specializēto dienestu, tostarp sieviešu atbalsta centru, sieviešu patversmju, palīdzības tālruņu, izvarošanas upuru krīzes centru, seksuālās vardarbības upuru palīdzības centru un primārās profilakses dienestu, izšķirošo lomu konsultāciju un atbalsta sniegšanā cietušajām personām; aicina Komisiju un dalībvalstis piešķirt pienācīgu finansējumu, lai nodrošinātu šādu pakalpojumu uzturēšanu un attīstību; prasa pastiprināt atbalstu šīm pilsoniskās sabiedrības organizācijām un sieviešu tiesību aizstāvjiem, paredzot un palielinot finansiālo atbalstu ES budžetā;

28. uzsver, ka ir vajadzīgas spēcīgas un noturīgas partnerības ar vietējām organizācijām un sieviešu tiesību aizstāvjiem, jo īpaši valstīs, kurās pilsoniskā telpa ir apdraudēta un pretreakcija pret dzimumu līdztiesību un seksuālajām un reproduktīvajām tiesībām pieaug;

29. uzsver, ka ir svarīgi stiprināt tiesību aktu īstenošanu, izpildi un uzraudzību seksuālās vardarbības un izvarošanas jomā, un aicina izstrādāt ES mēroga kritērijus un rādītājus, lai novērtētu efektivitāti un ietekmi;

30. uzsver ES lomu sadarbības nostiprināšanā ar ANO aģentūrām, piemēram, ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas iestādi (*UN Women*) un ANO Iedzīvotāju fondu, kā arī starptautiskajiem partneriem, tostarp Eiropas Padomi, Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un apkarotu seksuālu un dzimumbalstītu vardarbību ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam, Pekinas Rīcības platformas un Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmas ietvaros;

31. mudina turpināt dialogu un sadarbību starp ES iestādēm, dalībvalstīm un pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu, ka seksuālā vardarbība tiek risināta ne tikai kā atsevišķs vardarbības akts, bet arī kā plašākas dzimumu līdztiesības trūkuma un strukturālās diskriminācijas izpausme;

32. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka izveidotās datu vākšanas sistēmas par dzimumbalstītu vardarbību ietver statistikas vākšanu, izstrādi, sagatavošanu un izplatīšanu par izvarošanu, tostarp sadalītus datus par, bet ne tikai, dzimumu, vecuma grupu (bērns/pieaugušais), cietušā un vainīgā rasi un etnisko izcelsmi, kā arī attiecībām starp cietušo un vainīgo; prasa *EIGE* un *FRA* atbalstīt uzraudzības procesu un vēl vairāk veicināt datu vākšanu un pētniecību par visiem ar dzimumbalstītas vardarbības veidiem, tostarp izvarošanu;

33. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.